

complementaire gezondheid

Themanummer: Theistische evolutie en Indesign

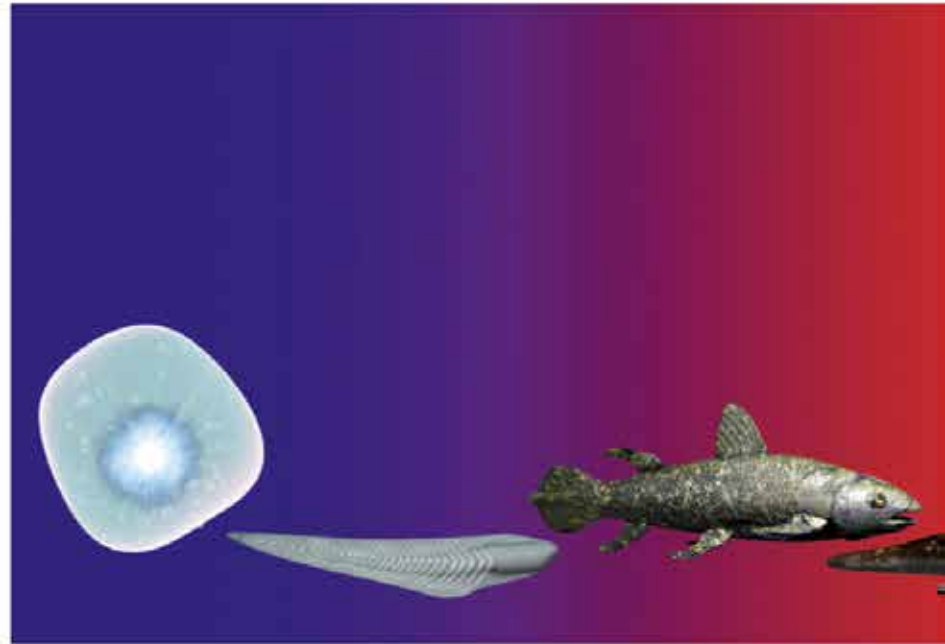
Theïstische evolutie een onsamenhangende en inco

Inleiding

In de afgelopen jaren is er een vloedgolf aan literatuur gekomen waarin theïstische evolutionisten drie overtuigingen over de kern van hun wereldbeeld beschrijven, verklaren en verdedigen. De eerste opvatting is dat, hoewel het leven door middel van een evolutionair proces over miljarden en miljoenen jaren is ontstaan uit niet-leven en mensen uit aapachtige wezens (zogenaamde hominiden), God in en door het proces werkte en werkt. De tweede opvatting is dat de evolutionaire ontstaansgeschiedenis niet alleen wetenschappelijk aantoonbaar, maar ook verenigbaar is met het bijbelse scheppingsverhaal. En ten derde, aanhangers van de wereldbeschouwing van het theïstisch evolutionisme geloven dat het "volkomen plausibel, intellectueel bevredigend, en logisch consistent is".

Mijn doel is om de volgende stelling te verdedigen: christenen die het theïstisch evolutionisme aanhangen beseffen niet dat het theïstisch evolutionistisch wereldbeeld onsamenhangend is en niet in overeenstemming met de Schrift, dit in tegenstelling tot wat zij geloven. Om dat aan te tonen, zal ik eerst een aantal inleidende opmerkingen maken over wereldbeschouwingen en de manier hoe men ze kan beoordelen. Maar vooraf eerst enkele opmerkingen.

Het is een misvatting te denken dat de schepping vs evolutie -controverse een 'strijd' is tussen 'wetenschap' en 'religie', zoals het zo vaak wordt voorgesteld door theïstische evolutionisten. Ook is het niet zo dat christenen het vermogen missen

om de evolutionaire ontstaansgeschiedenis en/of de Schrift te begrijpen, wat overigens de impliciete boodschap is van theïstische evolutionisten richting aanhangers van het jonge aarde creationisme. Volgens dr. Francis Collins (een wereldberoemde geneticus en oprichter van The BioLogos Foundation, en de voormalige vice-president van BioLogos) en dr. Karl Giberson (professor in de natuurkunde aan het Eastern Nazarene College in Quincy in de USA) beschrijft "evolutie, goed begrepen, het best Gods scheppingswerk". Evolutie, dat wil zeggen: "het grote verhaal van de creatieve wereld die God tot stand gebracht heeft", vormt wat zij 'de BioLogos-wereldbeschouwing' noemen

(Giberson en Collins 2011, blz. 37).

Het is niet moeilijk om te zien dat de 'strijd' tussen (jonge aarde) creationisme en theïstisch evolutionisme een controverse is die de onfeilbaarheid en het gezag van de Schrift en de aard en het karakter van de Schepper raakt. Onderzoek zal aantonen dat aanhangers van theïstische evolutie niet serieus genomen moeten worden wanneer ze ons vertellen dat zij zich inzetten voor de waarheid van de Schrift.

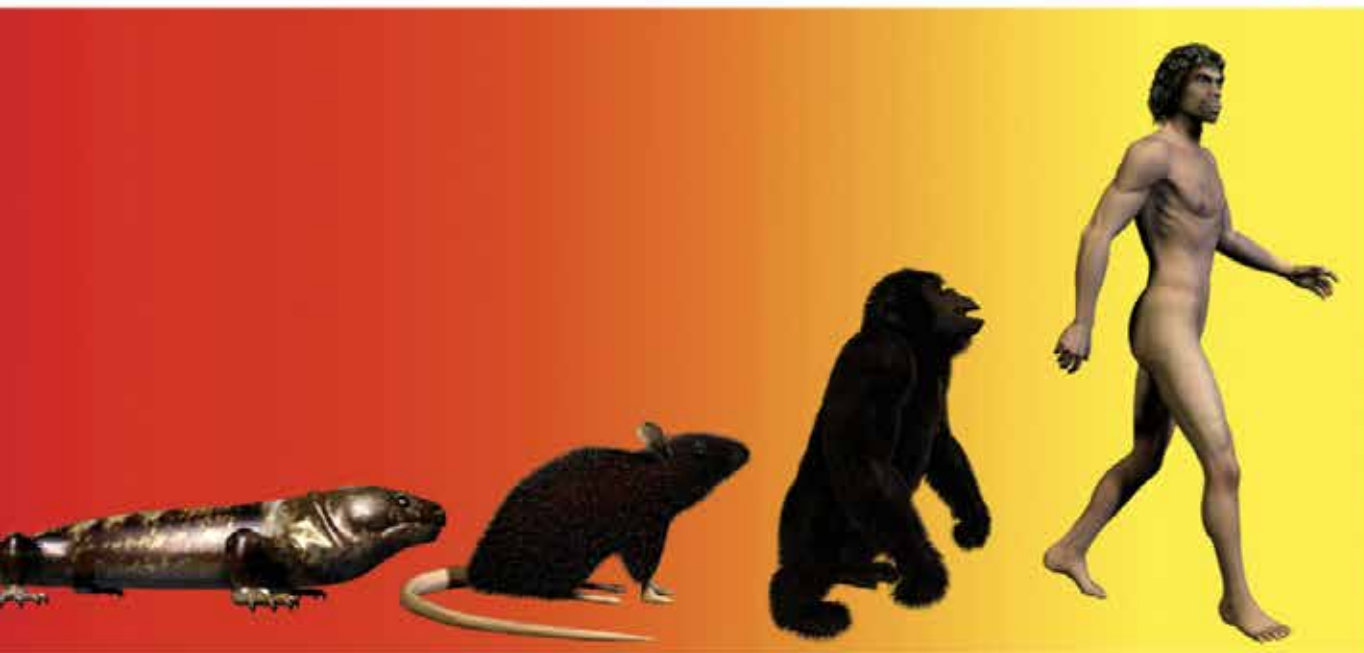
Wereldbeschouwingen: een vergelijking

In dit artikel wordt een 'wereldbeschouwing' opgevat als "een volledig en geïntegreerd begrip van en visie op de werkelijkheid in al zijn aspecten".

- Ten eerste moet een wereldbeschouwing nauwkeurig overeenstemmen met de entiteiten binnen de beschrijving, verklaring en visie. Met andere woorden, het moet goed in overeenstemming zijn met de werkelijkheid.
- Ten tweede is het van belang een goed begrip te hebben van wat (een) geloof is. Een geloof is allereerst dat wat iemand over de werkelijkheid aanneemt. En omdat een geloof gaat over verschijnselen in de wereld, is

utie: nsistente wereldbeschouwing?

een geloof waar of onwaar. Anders gezegd, de mentale inhoud van geloof is identiek aan een uitspraak of een aantal uitspraken.

- c. Het derde wat we nodig hebben om een en ander te begrijpen is het onderscheiden van categorieën. Alles wat bestaat, valt onder de één of andere categorie die aangeeft wat iets is, bijvoorbeeld, een wezen of substantie (een mens, een hond, een engel, een blad), een kwaliteit (sterk, wijs), hoeveelheid, relatie, plaats, tijd, actie, gebeurtenis, houding, en ga zo maar door. Kortom, categorieën helpen ons om dingen in de wereld te identificeren; zij helpen ons om onderscheidingen te maken; ze voorkomen dat wij het een met het ander verwarren, en ze helpen ons om zaken te beoordelen zoals ze zijn. Met andere woorden, door het denken in categorieën kunnen we de werkelijkheid begrijpen en zaken uit elkaar houden die apart moeten blijven.
- d. Tenslotte is een zeer belangrijk punt bij de beoordeling van de wereldbeelden de 'natuurlijkheid'. Elke bewezen of veronderstelde aanwezigheid van een entiteit moet 'gewoon' bij andere entiteiten van een wereldbeschouwing passen. Als het wereldbeeld bijvoor-

beeld uitgaat van het bestaan van een immateriële God, van mentale wezens, van eigenschappen (kwaliteiten of attributen) en relaties, dan zou het voor die wereldbeschouwing natuurlijk/normaal zijn als het een relevante gelijkenis met andere entiteiten in die wereldbeschouwing aangeeft. Als God een handelende Persoon is, dan zou het redelijk zijn om te denken dat mensen, die naar Zijn beeld geschapen zijn, natuurlijk op hun Schepper lijken en niet op een denkbeeldige hominide (aap-achtig wezen).

Vier kernvragen

Met dit gegeven in het achterhoofd kunnen we nu 4 kernvragen bezien waarop elke wereldbeschouwing antwoorden moet geven.

1. Wat is echt? Dit is een ontologische (ontologie = leer van het zijn) vraag over de soorten verschijnselen die bestaan, hun natuur. Andere vragen zijn: Bestaat de wereld uit slechts één soort stof, zeg materie? Bestaat God, en zo ja, wat voor soort wezen is Hij? Zijn er zulke wezens als menselijke personen, en zo ja, zijn ze louter biologische organismen, en zo niet, waarom niet?
2. Hoe zijn de wereld en het leven op aarde ontstaan? Dit is een etiologi-

sche (leer van de oorzaak van iets) vraag, want het vraagt naar de bron of oorzaak van het universum, inclusief de aarde en het leven. De meest relevante vragen in deze categorie zijn: Zijn de wereld en het leven ontstaan uit chemicaliën in de een of andere oerpoel (dat wil zeggen: hersenloze en onbewuste processen van de natuur)? Zijn mensen na miljoenen jaren van evolutie afstammelingen van aap-achtige wezens, of zijn de wereld en het leven de producten van een intelligente Schepper/Ontwerper?

3. Hoe kunnen we dat weten? Dit is de epistemologische (epistemologie = kennisleer) vraag naar de kennisbron, bijv. wetenschap, filosofie, de Bijbel, etc..
4. Hoe moeten we leven? Dat is de vraag over ethiek. Als mensen eenmaal hun opvattingen gevormd hebben over wat er bestaat, en hoe zij zich daartoe verhouden, is de weg is geplaveid voor de manier waarop ze denken dat ze zouden moeten leven en hoe alles, met inbegrip van de mens, moet worden behandeld. Dan zijn de opvattingen gevormd over wat goed is. De belangrijke vragen hierbij zijn: (a) is het morele besef van een mens het product van een Heilige God

die dat besef bij de schepping in de mens gelegd heeft, of is het iets dat zou kunnen zijn geëvolueerd vanuit fysieke atomen en/of iets wat we konden hebben geërfd van aapachtige voorouders? en (b) hoe ziet de wereldbeschouwing het kwaad in de wereld? De laatste vraag verwijst naar 'het probleem van het kwaad'.

Samenvattend kunnen we zeggen dat een wereldbeschouwing nauwkeurig overeen moet stemmen met de verschijnselen binnen de beschrijving, verklaring en visie.

dr Francis Collins

De centrale kenmerken van theïstische evolutie

Inleidende opmerkingen

Ook al beseft de schrijver dat sommige theïstische evolutionisten niet blij zijn met het begrip 'theïstische evolutie', zal toch deze term in dit artikel worden aangehouden. Hoewel sommige aanhangers van theïstische evolutie, zoals Giberson en Collins liever het begrip BioLogos hanteren, en anderen, zoals Denis Lamoureux liever spreken over 'evolutionaire schepping', hebben ze allemaal hun drie kernovertuigingen gemeenschappelijk met andere varianten van theïstische evolutie, zoals het emergentisme (betreft de spontane ontwikkeling van complexe organismen) en pantheïsme (opvatting dat God immanent is in de gehele schepping en dat het universum een deel van God is).

Collins stelde voor om de term theïstische evolutie te hernoemen tot 'Bios door Logos', of kortweg 'BioLogos'. Deze 'synthese' of tussenweg tussen jonge aarde creationisme en atheïstisch evolutionisme, zegt hij, wordt bereikt door een combinatie van bios - het Griekse woord voor 'leven' (het basiswoord voor biologie en biochemie), en logos - het Griekse woord voor 'woord', omdat "het Woord synoniem is met God", zoals uitgedrukt in Johannes 1:1.

Nu is het mogelijk dat de lezer zich er niet van bewust is, maar bios of leven is niet een woord voor louter biologisch

leven, hoewel de Grieken het misschien zo gezien hebben. Ik zal dat toelichten. Het woord 'nephesh', het Hebreeuwse woord dat vertaald is met 'ziel', komt 756 keer in het Oude Testament voor. Niet alleen is het woord gebruikt met betrekking tot dieren en mensen, maar ook met betrekking tot God. Dit is een belangrijk punt, omdat de aanhangers van theïstische evolutie van mening zijn dat de ziel niet iets is wat de mens onderscheidt van dieren. Welnu, als dat het geval is, dan is ook de ziel niet iets dat dieren onderscheidt van God. Als het woord ziel wordt gebruikt met betrekking tot God, verwijst het naar God als een immateriële, transcendente 'zelf', volledig in staat om te denken, te willen, te voelen, te verlangen, en ga zo maar door (Levit. 6:11,30; 1 Sam. 2:35; Job 23:13; Amos 6: 8). Omdat dit zo is, en het Woord bij God was en God was voordat de wereld tot stand kwam, wordt het moeilijk om leven te verenigen met de biologie. De reden is eenvoudig: vóór Zijn vleeswording had Jezus geen materieel lichaam, net zoals dat het geval is met de Heilige Geest van God. Jezus zei ook: "Het is de Geest die leven geeft; het vlees doet geen nut; de woorden die ik tot u gesproken heb, zijn geest en leven" (Joh. 6:63).

Moreland en Rae vertellen ons dat 'nephesh' in de Septuaginta, de Griekse vertaling van de Hebreeuwse Bijbel, altijd is vertaald met psyche en nooit met bios. Als bios het Griekse woord voor biologische of lichamelijke gezondheid is, waarom hebben de vertalers in de Septuagint vermeden om ziel ('nephesh') te vertalen in bios? In de woorden van Moreland en Rae kan dit "het best verklaard worden door hun erkenning dat 'nephesh' verwijst naar een transcendent, onherleidbaar aspect van levende wezens die verder gaat dan louter adem of fysiek leven". De conclusie die getrokken moet worden, is dat het een vergissing zou zijn om te veronderstellen dat bios een louter biologisch of biochemisch concept is.

Het is belangrijk om te weten dat de aanhangers van theïstische evolutie/BioLogos vasthouden aan wat bekend staat als het 'wetenschappelijke wereldbeeld', dat Collins onderscheidt van wat hij noemt het 'geestelijke wereldbeeld' van de Bijbel. In feite stellen Giberson en Collins het 'geestelijke wereldbeeld' van waarden tegenover de feiten van de wetenschap. Zij betreuren daarom het feit dat "vele christenen niet ten volle kunnen waarderen hoe de wetenschap ons begrip van Gods schepping verrijkt" als gevolg van "een ongelukkig misverstand dat het wetenschappelijk wereldbeeld niet te verenigen is met hun geloof dat God de wereld schiep". Hun wetenschappelijke

wereldbeeld brengt met zich mee: dat "de wereld is gemaakt van onzichtbare atomen" en dat "evolutie, goed begrepen, het best Gods scheppingswerk beschrijft". Een andere zienswijze, zeggen ze, is "onlogisch en filosofisch onzinnig". Laten we hun stelling eens onderzoeken.

Als aanhangers van theïstische evolutie zich aan hetzelfde wereldbeeld houden als pleitbezorgers van sciëntisme (de opvatting dat alleen de [natuur]wetenschappen tot waardevolle kennis over de wereld leiden), naturalisme en fysicalisme (de [absurde] opvatting dat er alleen maar fysieke verschijnselen zijn), waarom is God dan nog nodig om de oorsprong van de wereld te verklaren? Als atomen en het evolutionaire proces dienen als het antwoord op die vraag, zoals atheïsten en leden van BioLogos menen, dan is God zeker een onnodige extra geworden om de bestaande realiteit, haar aard en ontstaan te verklaren.

Pope noemt onder andere de volgende kenmerken van het evolutionaire proces:

1. Het proces is 'blind', dat wil zeggen dat het gedachteloos is, geen vooruitziende blik heeft, en dus niet kan denken en iets plannen om doelen te bereiken;

2. Het proces is puur fysiek;
3. Het proces is productief; het produceerde het menselijk gedrag en soorten gekenmerkt door toeval en kans;
4. Het proces is zeer creatief; het heeft de inherente capaciteit om "te ontwikkelen", bijvoorbeeld nieuwe soorten entiteiten.

Vergelijk nu deze beschrijving van het evolutionaire proces door Pope met hoe atheïst Richard Dawkins zijn 'maker' omschrijft: "Natuurlijke selectie, het blinde, onbewuste, automatische proces dat Darwin ontdekte, en waarvan we nu weten dat het de verklaring is voor het bestaan en de schijnbaar doelgerichte vorm van alle soorten leven, heeft geen doel in gedachten gehad. Het heeft geen verstand, en geen voorstellingsvermogen. Het heeft geen plannen voor de toekomst. Het heeft geen visie, geen vooruitziende blik, helemaal geen zicht. (Het is dus doelloos.) Als kan worden gezegd dat het de rol van horlogemaker in de natuur speelt, is het de blinde horlogemaker".

Nu hebben we toch wel een verklaring nodig. Want als er geen verschil is in hun (van Pope en Dawkins) beschrijvingen van het evolutionaire proces, waarom is het voor de aanhangers van theïstische

evolutie dan nodig te benadrukken dat God een deel van het proces moet zijn, of liever gezegd: 'in' het proces, als Darwins fundamentele ontdekking was dat het proces creatief genoeg was (hoewel niet bewust) om wezens te produceren of te creëren zoals wijzelf? Giberson en Collins merken ook op: "de natuur doet iets, vaak heel opmerkelijk, zonder hulp van buitenaf". Dit is dus een personifiëring van de natuur. Wie is hier nu onlogisch en filosofisch onzinnig?

Ontologische opvattingen

Collins lijkt voor alle theïstische evolutionisten te hebben gesproken als hij zegt dat ondanks "de vele varianten van theïstische evolutie, elke typische versie rust op zes uitgangspunten". Van belang voor ons doel zijn de uitgangspunten 4-6, die luiden als volgt:

4. Zodra de evolutie in gang was gezet, was er geen speciaal bovennatuurlijk ingrijpen vereist.
5. Mensen zijn onderdeel van het proces, en hebben met de mensapen een gemeenschappelijke voorouder.
6. Maar mensen zijn ook uniek op een manier die een evolutionaire verklaring uitdaagt en wijst op onze geestelijke aard. Dit geldt ook voor het bestaan van de Morele Wet (de kennis van goed en kwaad) en het zoeken naar God, dat door de geschiedenis heen alle menselijke culturen karakteriseert. Collins voegt eraan toe: "Als men deze zes premissen aanvaardt, dan ontstaat een volledig plausibele, intellectueel bevredigende, en logisch consistente synthese: God, die niet beperkt is in tijd en ruimte, schiep het universum en maakte de natuurwetten die het besturen".

Maar hoe kan dat dan, als uit de hierboven genoemde inleidende opmerkingen

blijkt dat het theïstische evolutionistische / wetenschappelijke wereldbeeld het zonder de Schepper kan? In het beste geval is God een onnodige verklaring geworden, die zeer weinig werk te doen heeft. Bovendien, als theïstische evolutie in overeenstemming is met naturalisme, het wetenschappelijke grote verhaal, dan moet theïstische evolutie opgevat worden als een uiting van sciëntisme en fysicalisme. Collins verbintenis met sciëntisme is ondubbelzinnig duidelijk: "Wetenschap is de enige betrouwbare manier om de natuurlijke wereld te begrijpen".

Omdat zowel de aanhangers van theïstische evolutie als van het wetenschappelijke wereldbeeld, het evolutionaire proces en de wetten (die het universum besturen) als zijnde louter fysiek van aard beschrijven, dan volgt daaruit dat alleen een fysieke specificatie voldoende is om ons te vertellen wat er in het verleden gebeurd is en wat er gaat gebeuren in de toekomst. Maar wat doet God dan of heeft God gedaan in of door middel van het evolutionaire proces? Hoe kan de geestelijke aard van de mens 'ontstaan' uit of worden veroorzaakt door materie of aap-achtige wezens, die niet geestelijk of zedelijk zijn in de zin zoals aangegeven door Collins (uitgangspunt 6)? Op welk moment in de menselijke evolutie is een eerdere en zogenaamd waarde-neutrale actie uitgegroeid tot een 'morele'?

Als God werkt in en door het evolutionaire proces; als de rol van God die van begeleider van het proces is/was; als het een vergissing zou zijn om te denken dat God elke gebeurtenis in deze wereld onder controle zou hebben en het een vergissing zou zijn te denken dat God bezig was met redeneren om "de loop van de gebeurtenissen in de gewenste richting te sturen" (hetgeen betekent dat "de evolutie

niet hoeft te worden voorgeprogrammeerd om te kunnen worden beschreven als een afspiegeling van het goddelijk plan”), waarom wordt er dan een beroep gedaan op de Schepper? Als de aarde is voortgekomen uit het heelal; als het leven is ontstaan uit de fysieke omstandigheden op aarde; als de mens zou zijn voortgekomen uit hominiden als producten van een natuurlijk proces, en als God werkt in en door het evolutionaire proces, wat was God dan aan het doen in het proces als Hij toezicht hield op het proces, maar de gebeurtenissen in het proces niet stuurde? Niet alleen zijn deze vragen nergens door de aanhangers van de theïstische evolutie gesteld en beantwoord, maar bovendien is niets van hun visie op God en het evolutionaire proces zinnig. Het is, op zijn zachtst gezegd, logisch onsamenhangend.

Let eens op het volgende. Giberson, Collins en Pope vertellen ons dat God de primaire oorzaak is van het universum, en het evolutionaire proces de secundaire oorzaak van wat tot aanzijn kwam, maar Pope geeft ook toe dat “de notie van secundaire oorzakelijkheid niet in de Schrift gevonden wordt”. Maar in volslagen innerlijke tegenspraak geloven aanhangers van theïstische evolutie dat de evolutietheorie, “goed begrepen”, het best beschrijft hoe God deze wereld en de mens tot stand bracht. Daarbij komt nog dat Pope ons het volgende vertelt. “Primaire oorzaak” moet niet zo worden opgevat dat God eerst optreedt, en vervolgens de secundaire oorzaak later, of dat de tweede oorzaak het gevolg is van Gods eerste handelen. Verre van dat, het primaire “verwijst naar een metafysische relatie, niet naar een opeenvolging in de tijd”. Dit

is toch wel vreemd, want logischerwijs betekent het dat God niet bestond vóór de materie en/of het evolutionaire proces. Of, anders gezegd: God bestaat met of naast het proces, en was dan ook net zo afhankelijk van het proces als het proces afhankelijk was/is van God.

Schepping ex nihilo

Geloven aanhangers van theïstische evolutie dat God de wereld uit het niets (ex nihilo) schiep? Volgens theoloog en natuurkundige Ian Barbour heeft God dat niet zo gedaan. Pope acht het een vergissing om de schepping te identificeren met een begin van het universum in de tijd. Het zou volgens hen dan ook een vergissing zijn aan het proces te denken in termen van een plan of strategie die God heeft uitgevoerd om Zijn doelen te bereiken. Nogmaals, waarom wordt God ‘in’ het proces geplaatst, toen Hij het proces begeleidde, maar niet het eindresultaat kon controleren en plannen, of weten wat de resultaten zouden zijn? Wie, of is het ‘wat’, is deze ‘God’ die de aanhangers van theïstische evolutie voor ons beschrijven? Giberson en Collins vertellen hun lezers dat God een kunstenaar is die uit lelijkheid schoonheid en uit wanorde orde voortbrengt. . . de wereld is goed (Gen. 1:31) en dat het toppunt van die goedheid de mensheid is, gemaakt naar Gods beeld en die van God de opdracht kreeg de schepping te verzorgen.

Dit zijn zeer misleidende verklaringen. Ten eerste leert Genesis 1:31 niet dat God de wereld ‘goed’ heeft geschapen, maar ‘zeer goed’. Ten tweede geven deze uitspraken de valse indruk dat Giberson en Collins geloven in de letterlijke waarheid

van Genesis 1-3, terwijl ze dat feitelijk niet doen. Terwijl ze een letterlijke interpretatie van de “goede wereld” die God schiep lijken te accepteren, lijken ze te negeren wat “zeer goed” (in de context waarin het voorkomt) inhoudt en met zich meebrengt: de schepping kon niet erg goed geweest zijn als er “lelijkheid” en “stoornis” in de wereld waren voorafgaand aan het moment dat de Schepper de woorden “zeer goed” sprak. Giberson en Collins nemen dus aan dat hun conclusie juist is voordat een argument wordt gegeven ter ondersteuning ervan. Ten derde lijken ze de letterlijke waarheid van “de mensheid als het hoogtepunt van die goede schepping” te accepteren terwijl ze niet geloven dat Genesis 2 feitelijke beschrijvingen geeft van de schepping van Adam en Eva. Ook Pope is van mening dat Adam en Eva geen letterlijke mensen waren; Lamoureux gelooft zelfs dat Adam nooit heeft bestaan, en Brannan stelde voor dat we aan Adam moeten denken als aan een kind, dat niet in staat was om onderscheid te maken tussen goed en kwaad, en dus ook niet verantwoordelijk was voor de dood, de pijn en het lijden die in de wereld kwamen. Hun verklaringen zijn daarom zeer arbitrair. En tot slot is hun opvatting van de Schepper ook niet in overeenstemming met het karakter van de Schepper zoals geopenbaard in

de Schrift. Als God orde schiep vanuit de wanorde, dan moeten we weten waar die wanorde vandaan kwam en wie of wat verantwoordelijk was voor die wanorde. En als God in en door het evolutionaire proces werkte en in staat was wanorde te scheppen, dan zou Hij zeker ook in staat moeten zijn geweest om orde te scheppen zonder de in eerste instantie aanwezigheid van wanorde. De indruk die we overhouden uit uitspraken van sommige theïstische evolutionisten, is dat onze Schepper niet echt almachtig is, laat staan absoluut intelligent.

Lamoureux die drie doctoraten heeft, namelijk in de tandheelkunde, evolutionaire biologie en evangelische theologie, verklaarde stellig dat de wetenschap "laat zien hoe de Schepper de wereld schiep", terwijl "de Bijbel precies [openbaart] wie het heeft gemaakt". Hieruit volgt dat elk mens op aarde (met inbegrip van onze Heer) die de eerste hoofdstukken van Genesis las, een leugen geloofde totdat Darwinisten in het wetenschappelijke landschap verschenen om aan ons te openbaren hoe God eigenlijk de wereld gemaakt had. Lamoureux, zo lijkt het, heeft onbewust ons gevraagd om hem niet te serieus te nemen, daarom zullen we dat ook niet doen. Toch verwacht hij van ons dat we hem serieus nemen toen hij zei

dat hij "de bijbelse en de christelijke visie van intelligent design vasthoudt". Maar uit nader onderzoek blijkt dat de aanhangers van theïstische evolutie ons redenen geven om precies het tegenovergestelde te denken. De "God" die zij beschrijven ontbeert niet alleen de intelligentie om duidelijk te communiceren hoe Hij de wereld heeft geschapen; Hij heeft niet alleen ons onthouden hoe Hij de wereld schiep; Hij is niet alleen niet echt in de beheersing van het evolutionaire proces of elke gebeurtenis die in de wereld gebeurt, maar hoeft ook niet kleine details in, van of over het evolutionaire proces te weten. Daarom kunnen we hun god niet als de Schepper van de wereld accepteren.

Wat maakt ons tot mens?

Giberson en Collins nemen aan dat "verschillende menselijke kenmerken in het evolutieproces zouden kunnen zijn ingebouwd", maar hun veronderstelling is volledig ongegrond. Als de mens afstamt van hominiden, zoals evolutionisten geloven, dan zullen we niet in staat zijn om te zeggen waar de "mensen" begonnen en waar ze eindigen. Te zeggen dat de Schepper ergens tijdens het evolutionaire proces enkele aap-achtige wezens voorzag van een ziel (of het beeld van God) zou ten eerste in strijd zijn met Collins' uitgangspunt 4, of ten tweede betekenen dat zij toch zouden moeten accepteren dat de Schepper een wonder verrichtte. Als aanhangers van theïstische evolutie kiezen voor de tweede optie, net zoals ook de opstanding van onze Heer en Heiland uit de doden een wonder was, dan is er absoluut geen reden om niet te accepteren (te geloven) dat Adam door de Schepper rechtstreeks en onmiddellijk uit het stof van de aarde werd gemaakt, afzonderlijk van dieren, en in een volwassen vorm! (Gen. 2:7). Met andere woorden, aanhangers van theïstische evolutie hebben een inconsistent beeld van wat onze almachtige Schepper in staat is te doen en heeft gedaan. Maar als we Giberson en Collins serieus moeten nemen, dan is het volstrekt willekeurig waar in de evolutionaire ontwikkeling de ene natuursort begint en een andere eindigt. De logische gevolgtrekking is dat er gewoon niet zoiets als een menselijke natuur bestaat. Hieruit volgt dat het voor de aanhangers van theïstische evolutie inconsistent is om zelfs te verwijzen naar of te spreken over de menselijke natuur. In ieder geval weten aanhangers van theïstische evolutie heel goed dat ze niet kunnen toegeven dat er een discontinuïteit bestaat tussen dieren en mensen. Maar dat scheidt weer een ander probleem voor evolutionisten. Als het evolutieproces puur fysiek en gedachteloos is, hoe kan een onstoffelijke ziel en geest uit de materie tevoorschijn komen?

Met andere woorden, hoe kunnen primitieve organismen zich vanzelf ontwikkelen tot super-complexe wezens?

Als een eerste reactie moet worden gezegd dat een overzicht van de kritiek op de christelijke fysicalisten heeft aangetoond dat: als hun stelling waar is, dat de mens identiek is aan zijn lichaam/brein of gewoon een eigenschap van de hersenen is, dan zal door veranderingsprocessen een uniformiteit van identiteit onmogelijk zijn. En dat zou betekenen dat de opstanding en het leven na de dood onsamenhangende begrippen zijn, het bestaan van engelen, satan en demonen een illusie is (Garcia), de vrije wil en het eeuwige leven onverenigbaar zijn met christelijk fysicalisme (Larmer), en het allerbelangrijkste, dat de menswording van Christus niet waar kan zijn (Siemans). De tweede reactie is, dat als de ziel een immateriële entiteit is, radicaal verschillend van aard dan het materiële (hominide) lichaam waaruit het 'ontstaat', er dan geen logische reden is om het idee uit te sluiten dat engelen (Gods "... dienende geesten..." [Hebreeën 1:14]) ook uit hominiden konden zijn voortgekomen. Maar als fysicalisten deze mogelijkheid uitsluiten, dan wordt hun visie onsamenhangend en contraproductief.

Het lijkt erop dat immateriële entiteiten zoals ziel, geest, verstand en onveranderlijke naturen voor "christelijke" fysicalisten geen natuurverschijnselen zijn, en zijn daarom niet consistent en passend bij theïstische evolutie. Er is daarom slechts één manier waarop aanhangers van theïstische evolutie hun probleem kunnen overwinnen, en dat is door een mens te reduceren tot een lichaam of de hersenen. Maar dat zal niet lukken, want God is een compleet persoon zonder fysiek lichaam en fysieke hersenen. Hij is ook de eerste Persoon in een reeks van volgende personen, zowel engelen als mensen, en daardoor in staat door te geven wat Hij al bezat, namelijk persoonlijkheid.

Etologische opvattingen

Giberson en Collins stellen dat een "overtuigende verklaring van de oorsprong van het leven hier op aarde nog niet is geleverd". In flagrante tegenspraak met wat de Bijbel beweert, menen zij dat "de Bijbel niet aangeeft dat God voor elke nieuwe soort, een voor een, een unieke opdracht uitsprak". Bedenk dat aanhangers van theïstische evolutie zich houden aan de 'wetenschappelijke wereldbeschouwing'. Welnu, als atomen, de meest elementaire bouwstenen van de materie, puur fysiek van aard zijn, zoals ook het evolutionaire proces fysiek van aard is, hoe kan levenloze en onbewuste materie er de oorzaak

van zijn dat leven en bewustzijn ontstaan? Panpsychisten (mensen die geloven dat alle materie bezield is) en panexperientialisten (mensen die menen dat alle cellen, moleculen en atomen een zekere mate van 'bewustzijn' hebben) realiseerden zich dat deze vraag onoverkomelijke obstakels voor de aanhangers van theïstische evolutie creëert. Daarom veronderstellen zij dat alle objecten in het universum zowel een innerlijke als een psychologische aard hebben; dat fysieke werkelijkheid bewust is; dat geest/bewustzijn een fundamenteel kenmerk van de wereld is en dat atomen ervaringen hebben. Dit betekent dat de aanhangers van theïstische evolutie ernstig het feit moeten overwegen dat ze niet langer theïsten zijn, althans niet in bijbelse zin of bedoeling, maar wel panpsychisten, zo niet pantheïsten.

Epistemologische opvattingen

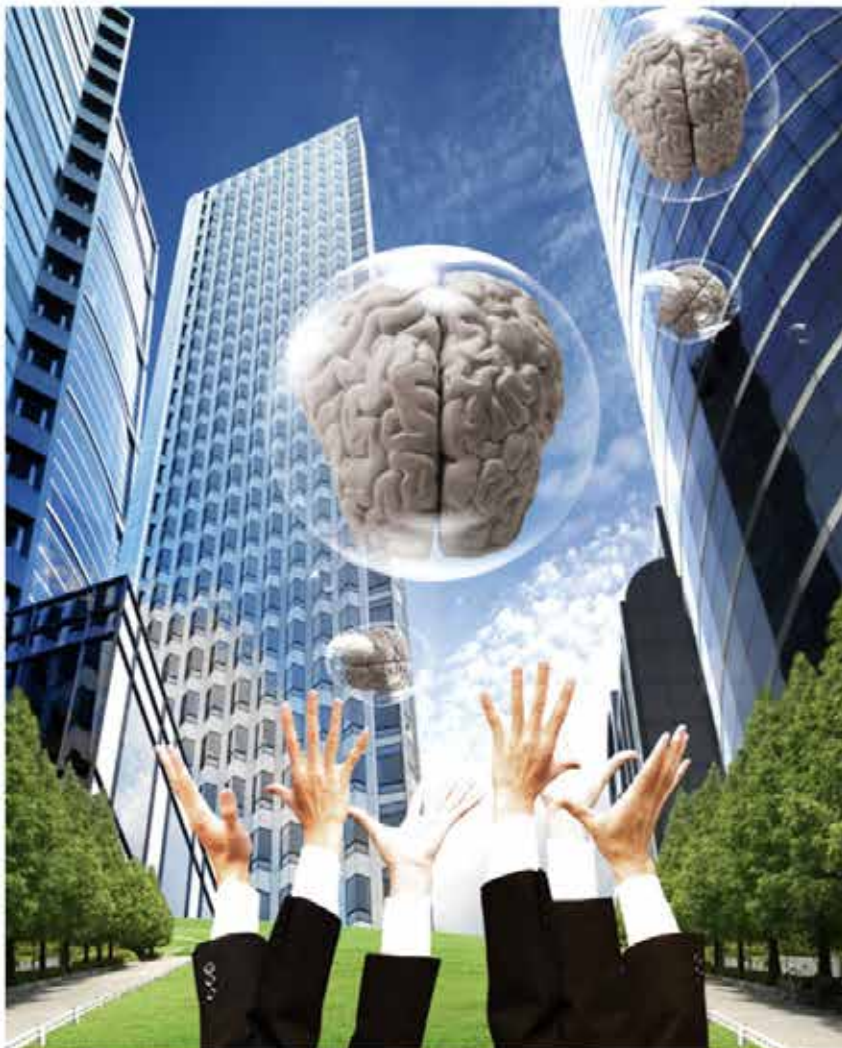
Lamoureux schrijft dat Genesis 1-2 een weerspiegeling is van de "wetenschap-van-de-dag in het oude Nabije Oosten, en dit zet vraagtekens bij de historiciteit van de schepping van de mens, zoals vermeld in de Bijbel". "Geen van deze 'verklaringen' kunnen actuele beschrijving zijn",

aldus Giberson en Collins. Het is duidelijk dat de aanhangers van theïstische evolutie de wetenschap plaatsen in een of ander verheven verhaal over feiten, terwijl zij de leringen van de Schrift verlagen tot slechts het geloof dat God de wereld schiep. Daarom is de brandende vraag: 'Hoe interpreteren evolutionaire creationisten de eerste hoofdstukken van de Heilige Schrift?'. Iemand als Lamoureux erkent wel de verheven aard van de Schrift door ernaar te verwijzen als "Heilige", hij erkent dat Genesis 1-11 werd aanvaard door de nieuwtestamentische schrijvers, met inbegrip van onze Heer, als letterlijke geschiedenis, maar vervolgens negeert hij alles wat hij (Lamoureux) zelf zei.

Aanhangers van theïstische evolutie laten ons geen andere keuze dan te concluderen dat noch de Bijbel noch de Schepper consistent is met of thuis is in de levensbeschouwing van theïstische evolutionisten. Wetenschap wordt door hen kennelijk belangrijker geacht dan de Bijbel. Pinker gaat zelfs zover dat hij zegt, dat wetenschappers al "ontdekt" hebben dat immateriële entiteiten zoals de ziel, geest, bewustzijn, zelf, ik of mij niet

bestaan. Murphy brengt dit 'inzicht' onder woorden als volgt: "Neurowetenschap is nu bezig de Darwinistische revolutie te voltooien, waardoor de geest binnen het bereik van de biologie komt. Kort gezegd is mijn bewering als volgt: alle menselijke vermogens die ooit zijn toegeschreven aan de onstoffelijke geest of ziel worden nu overgegeven aan de inzichten van de neurobiologie".

Kortom, Murphy en collega-aanhangers van theïstische evolutie beseften dat een onstoffelijke ziel en geest van nature niet passen in het wetenschappelijke / atheïstische evolutionaire wereldbeeld dat zij en voorstanders van het naturalisme aanhangen. Daarom wordt ten onrechte aangenomen dat de neurowetenschap hun visie bevestigt terwijl dat niet zo is. Toch is hun missie slechts op één ding gericht: christenen ervan te overtuigen dat een mens niets meer is dan een lichaam/brein. De vraag is: tegen welke prijs? In tegenstelling tot de christelijke fysicisten die het ongemakkelijk ("onnatuurlijk") vinden om de onstoffelijke ziel en geest in hun wereldbeeld te passen, is het volkomen consistent met en passend bij het jonge aarde creationisme. Daarom is elke ontkenning van het bestaan van deze entiteiten een ernstige aantasting van de Schrift en niet een prijs die aanhangers van jonge aarde creationisme moeten betalen.

Ethische opvattingen

Aanhangers van theïstische evolutie moeten worden uitgedaagd om uit te leggen hoe het leven kan komen uit niet-leven en hoe iets niet-fysieks kan ontstaan uit iets fysieks. Precies dezelfde uitdagingen zijn er voor hen op het gebied van de menselijke moraal. Dat ze zich realiseerden dat de menselijke moraal een probleem vormt voor hun etiologie (leer over de oorzaak van iets) is buiten kijf: "De moraal kan niet worden gefundeerd in atomen en moleculen" (Giberson en Collins). Dit

betekent dat de morele betekenis van "verkrachting is four" niet kan worden gefundeerd in de menselijke evolutionaire geschiedenis. Het wordt daarom logisch inconsistent om te betogen dat leven, bewustzijn, geest, en mentale capaciteiten wel zouden kunnen ontstaan uit materie, maar de moraal niet.

Pope heeft heel wat te zeggen over de menselijke natuur, de menselijke capaciteiten en moraal vanuit een evolutionair gezichtspunt. Twee ervan vragen aandacht. De eerste is dat moraal zelf niet evolueerde, maar niettemin het resultaat is van het evolutieproces. Ten tweede, dat elke opvatting die God of het evolutionaire proces als de enige bron van moraal beschouwt, onaanvaardbaar is voor de theïstische evolutionist, aldus Pope. We weten inmiddels waarom zij dat zeggen: God is afhankelijk van het proces zoals het proces afhankelijk is van God. Eén opmerking zal voldoende zijn. Als het een gezond principe is dat een eerste lid in een reeks van opeenvolgende leden alleen kan doorgeven wat hij zelf bezit, dan is Pope inconsistent als hij zegt dat we onze morele zin niet erven van zogenaamde hominide voorouders. De alternatieve verklaring zou er een zijn die in overeenstemming is met de Schrift, en dat is dat de Schepper van de mensen de oorzaak is van hun morele aard.

Hoe zit het met het kwaad? Ten eerste, aanhangers van theïstische evolutie zijn van mening dat "het probleem van het kwaad ... geen enkel bevredigend antwoord heeft" (Giberson en Collins). Ten tweede, volgens theïstische evolutionisten hebben aanhangers van jonge aarde creationisme het gewoon mis als zij "veronderstellen" dat de dieren "voor de zondeval geen vleeseters waren" (Giberson en Collins). Ten derde, "het iets van de schepping toeschrijven aan de aard van satan, betekent volgens Giberson en

Collins het verheffen van satan van een schepsel tot een medeschepper van de wereld met God". Ten vierde, "een God die schept door direct ingrijpen, moet verantwoordelijk worden gehouden voor al het slechte in de wereld" (Giberson en Collins). En tot slot: "Als menselijke zonde niet de schuldige is die verantwoordelijk is voor al het kwaad in de wereld, wie dan wel?" (Giberson en Collins). We zien tot welke vreemde opvattingen de visie van (een deel van de) aanhangers van theïstische evolutie leidt.

Ja, wie is dan wel verantwoordelijk, als volgens aanhangers van theïstische evolutie een letterlijke interpretatie van Genesis 1-3 niet aan de orde is, en wanneer de satan, God, en zonde zijn uitgesloten als mogelijke oorzaken van het kwaad in de wereld? Het antwoord kan kort zijn: het evolutionaire proces is dus de schuldige (Giberson en Collins; Pope). En dat creëert het zoveelste probleem voor aanhangers van theïstische evolutie. Nogmaals, wat is/was God in en door het proces aan het doen, en hoe kan het proces kwaad produceren als de Heilige Geest het proces leidde? De logische gevolgtrekking is dat de Heilige Geest was misleid of niet helemaal almachtig was om het proces te beheersen of te sturen. Dat laat een onlogische implicatie van hun wereldbeschouwing zien. Welke alternatieven de aanhangers van theïstische evolutie ook naar voren zouden brengen, het zal tegen de duidelijke feiten van de Schrift zijn.

Conclusie

Theïstische evolutie is niet in overeenstemming met de bijbelse wereldbeschouwing en hoe alles tot stand kwam. Ook is het zo dat God niet past bij de theïstisch evolutionistische wereldbeschouwing of het wetenschappelijke wereldbeeld, zoals atheïsten aanhangen. Theïstische evolutionisten behoren te bedenken dat ze vanwege hun visie panpsychisten, zo niet pantheïsten, zijn of op zijn minst een versie daarvan. Stellen dat God in een natuurlijk proces aanwezig is, maar niettemin ook de natuurlijke wereld overstijgt, zijn niets meer dan lege woorden wanneer hun beschrijvingen van God Hem verlagen tot iets wat minder is dan hoe de Bijbel Hem beschrijft.

Als God de eerste Persoon is in een reeks van volgende personen, zowel engelen als mensen, dan zijn de geest, bewustzijn, mentale toestanden, bewustzijn en moraal geen natuurlijke verschijnselen, en horen zij daarom niet thuis in theïstische evolutie. Het is om deze reden dat aanhangers van theïstische evolutie ofwel het bestaan van immateriële zielen, geesten, bewustzijn, en de menselijke natuur moeten verworpen, of accepteren dat een mens wordt

gevormd door twee radicaal verschillende ontologische soorten gegevens: een onstoffelijke geestelijke ziel en een materieel lichaam. Bovendien, wanneer het bestaan van deze verschijnselen wordt ontkennd, dan kan men niet naar hen verwijzen om iets over menselijke wezens uit te leggen, met inbegrip van het feit van een onstoffelijk bestaan in een tussenstaat tussen dood en de opstanding uit de doden bij de wederkomst van Christus.

Als een proces blind, hersenloos en onbewust is, dan kan dat proces niet denken over het verschil tussen goed en kwaad, en is het daarom niet in staat om het ene of het andere te kiezen; het onderscheid is voor een dergelijk proces onzichtbaar. Aan de andere kant, als de Heilige Geest het proces geleidde, zoals aanhangers van theïstische evolutie beweren, dan is de logische conclusie uit hun uitgangspunten dat God de oorzaak van het kwaad in de wereld moet zijn en Zelf niet almachtig is. En dat is echter in strijd met Gods Woord.

We concluderen dat de wereldbeschouwing van theïstische evolutionisten niet voorziet in een coherente beschrijving, verklaring en begrip van de soorten entiteiten die er bestaan, hun aard, hun ontstaan, de oorzaak van het kwaad in de wereld, en hoe het kan worden gekend. Evenmin is theïstische evolutie verenigbaar met de Schrift. Er is voor aanhangers van theïstische evolutie dus maar één manier om aan de onlogische implicaties van hun opvattingen te ontsnappen, namelijk door hun theïstisch evolutionisme op te geven en een historisch-grammaticale interpretatie van Genesis 1-3 te volgen.

© Callie Joubert, Zuid-Afrika

© Vertaling en bewerking: Piet Guijt

Voor het complete Nederlandse versie van het artikel en de daarbij behorende literatuurlijst (en de verwijzingen ernaar) verwijzen we naar de website van Promise.

Bron:

Theistic Evolution: An Incoherent and Inconsistent Worldview?

In: *Answers Research Journal* 5 (2012): 99-114.

www.answersingenesis.org/contents/379/arj/v5/theistic_evolution_worldview.pdf

Intelligent Design een overzicht

Intelligent Design (ID). Sinds vorig jaar zweeft er bij de meesten van ons wel een beeld voor ogen bij deze term. Vorig jaar werd namelijk het eerste boek van deze beweging in Nederland uitgegeven: 'Schitterend ongeluk, of sporen van ontwerp?' Dit jaar kwam het tweede boek uit: 'En God beschikte een worm'. Cees Dekker, Ronald Meester en Rene van Woudenberg zijn de redacteurs van deze boeiende boeken. Wat is ID? Om met de deur in huis te vallen: de meeste ID'ers zijn evolutionisten. Ze hangen onvoorwaardelijk de evolutietheorie aan die als slingerkruid met alle facetten van de academische wereld is vergroeid. Een inleiding.

Een opmerking vooraf: in dit artikel gaat het uiteindelijk om de aloude schepping of evolutie discussie en de plek van ID daarin. Daarom wil ik eerst aangeven

hoe ik schepping en evolutie definieer. Evolutie is een theorie die omschrijft hoe een natuurlijk proces alles heeft laten ontstaan. Ook als God af en toe in dat

proces in heeft gegrepen noem ik dat evolutie. Schepping zoals dat in de Bijbel staat wil zeggen dat God alles uit het niets tot aanzijn riep. Hij sprak en het was er. Wetenschappers die daar ook van uitgaan noemen we creationisten. Met betrekking tot het leven heeft God alle basissoorten geschapen. Ons toenemend inzicht in de natuur laat ons zien dat bijvoorbeeld de grote Deense Dog en de kleine Chihuahua niet direct zo door God zijn geschapen. Die zijn beide nog niet zo heel lang geleden doelbewust gefokt door deskundigen.

gn (ID):

Beide honden lagen al in de genetische informatie van de oerwolf besloten. Tot nu toe heeft de evolutietheorie nog niet aan kunnen tonen hoe al het leven uit elkaar is ontstaan en heeft de 'scheppingstheorie' nog niet aangegeven waar de soortgrenzen liggen. Werk genoeg nog dus...

De vragen

De biologische structuur van het leven is uiterst complex. Dat wordt in toenemende mate ontdekt. Zozeer zelfs dat er geen wetenschappelijke taal meer is om die complexiteit te beschrijven. Dat geldt niet alleen voor de biologische structuren en de fysiologische processen die zich daarin afspelen, maar ook voor de moleculen die de puzzelstukjes van die biologische puzzel zijn. Maar het gaat verder. De moleculen zijn niet de kleinst denkbare puzzelstukjes. Het doorgaand onderzoek in de fysica naar de structuur, het wezen van de materie heeft steeds kleinere deeltjes aan het licht gebracht. Steeds hogere energieën zijn nodig geweest om deze structuren bloot te leggen. Momenteel lopen we tegen de grenzen van onze menselijke mogelijkheden aan. Er zijn geen krachtiger werktuigen meer te maken om nog dieper te gaan en nog kleinere deeltjes op te sporen. Anders gezegd, we zijn te zacht. We hebben geen kracht om nog verfijnder te onderzoeken. We vragen ons af hoe de materie op nog kleinere schaal in elkaar zit.

In het groot is het net zo. Met het blote

oog kunnen we de hemel boven ons afspeuren. We zien dan ontzettend veel dat in een complexe samenhang functioneert. Met een verrekijker zien we meer. Maak daar een telescoop van en er gaat een nog fascinerendere wereld voor je open. De grootste telescoop kan natuurlijk het verste zien. Hoe groot we de telescopen ook maken, we zien het eind van de kosmos niet. Met andere woorden, we zijn te klein, te beperkt. Laat staan dat we een allesverklarend model ontwikkelen die het ontstaan en de werking van het geheel beschrijft. We vragen ons af wat daarboven nog allemaal is en hoe het in elkaar zit.

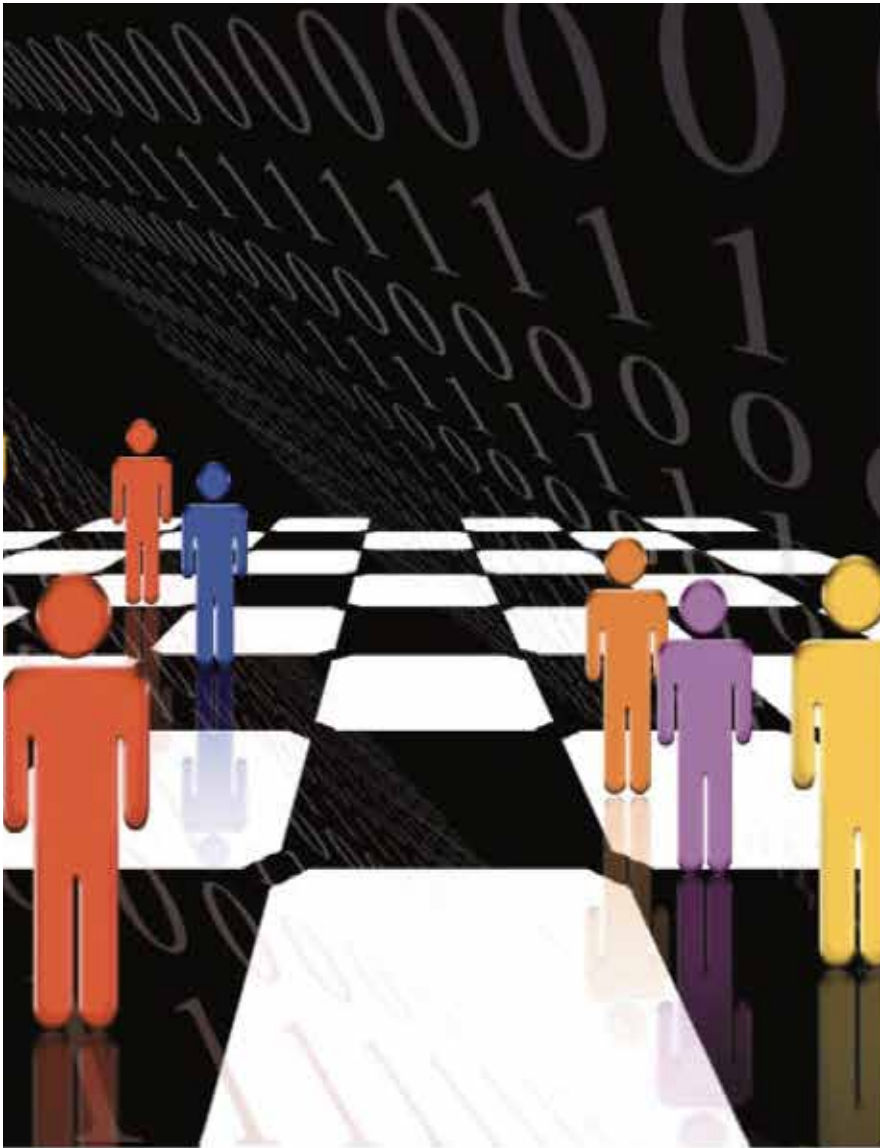
Bij het zoeken naar antwoorden op die vragen betreden we het lastige terrein van de inductie. Inductief denken is de sprong van een eindig aantal waarnemingen naar conclusies met universele geldigheid. Hoewel we niet ver genoeg kunnen kijken, we weten immers niet zeker wat er buiten onze waarneming is, geloven we wel dat daar precies dezelfde regels gelden. Maar waarom zou dat zo moeten zijn? Het blijkt dat het universum zich, zowel in het groot als in het klein, zover we kunnen kijken, op een regelmatige manier gedraagt. Waarom is er die orde? Waarom bestaat alles eigenlijk? Waarom is er iets en niet niets? En waarom kunnen wij dat universum begrijpen en beschrijven?

De wiskunde

Daar komt nog het verhaal van de natuurconstanten bij. Wat wil dat zeggen?

Wij mensen onderzoeken de natuur. We doen dus waarnemingen. Doen we dat vaak en goed genoeg, dan kunnen we die waarnemingen gaan generaliseren in regelmatigheden, oftewel wetmatigheden. We gaan wetten schrijven. Natuurwetten. Vervolgens gaan we zoeken naar de logische samenhang tussen deze wetten. Daar gaan we theorieën over bedenken. Die leggen dus het waarom van de wetten uit. Tot slot kunnen we dan modellen opstellen om zoveel mogelijk theorieën in samenhang te bestuderen en in woorden te vatten. Die woorden vormen een taal. Geen taal van letters, maar van cijfers. De taal van de wiskunde. Hiermee staan we voor een uiterst raadselachtig iets. De voor ons zichtbare werkelijkheid komt namelijk op miraculeuze wijze uit de wereld van de wiskundige voort. Anders gezegd: alle natuurwetten, theorieën en modellen zijn alleen handelbaar in de taal van de wiskunde. Waarom? Direct naar het probleem: heeft de mens de wiskunde bedacht of ontdekt? Bij dit laatste is de wiskunde, de wereld van het getal een achterliggende werkelijkheid. Niet een door de mens verzonnen raster wat over onze ervaringen heen gelegd wordt en wonderlijk genoeg steeds weer past. Trouwens, kan dat laatste wel? Als de evolutietheorie waar is, dan zijn wij mensen dus ontstaan uit puur materie. Kan wat wij geest noemen, alleen maar een bijkomend proces zijn? Een toevallig, willekeurig bijproduct van de evolutie? Hoe kan de materie ooit geest voortbrengen? Daar

is geen verklaring voor. Mensen die toch willen geloven dat ook onze geest uit het stof is voortgekomen beroepen zich vaak op emergentie. Dat is een mooi woord, maar geen verklaring. Het betekent zoiets als: des te meer cellen er zijn, des te meer geestelijke activiteit er is. We gaan verder: als die geest een toevaligheid is, hoe kan die dan de wiskunde bedenken? Is dat dan slechts een product van onderlinge afspraak? Maar dan komen we weer bij het bovenstaande raadsel: hoe kan dan die bedachte en onderling afgesproken wereld van het getal, de wiskunde, zo wonderlijk passen op de materie die de geest voortgebracht heeft die weer de wiskunde heeft bedacht? Een lange zin. Anders gesteld: als wiskunde een toevallig bedenkensel was uit een toevallig brein, kon het niet het gedrag van al dat toeval bepalen. Kort gezegd: het past te mooi. De drie werelden van geest, materie en wiskunde, moeten er vanaf het begin geweest zijn en op elkaar toegesneden zijn.

Terug naar de natuurconstanten: dat zijn vaste waarden in de wiskundige taal. Bijvoorbeeld waarden voor de krachten

in de atoomkernen, of voor de zwaartekracht. Nu blijkt dat die waarden geen enkele afwijking toelaten. Ze moeten de waarde hebben die ze hebben, anders was de kosmos er niet geweest! Hoe kan dat? Wat was er eerst? De kosmos of de wetten die het gedrag van de kosmos bepalen? Is er dan toch een Geest die de materie heeft geschapen volgens Zijn vaste wetten? Het probleem gaat verder. Denk eens na? De hand die dit artikel schrijft is ook materie. Hoe is de verhouding tussen wil, geest en stof? Wat bedoelt de Bijbel met geest, ziel en lichaam? Wat is de verhouding tussen Gods besluit en de menselijke wil? Hier betreden we het terrein van theologie, filosofie en fysica. Daarover gaat deze inleiding niet.

De filosofie

De vraag hoe materie en geest op elkaar inwerken is een oude en lastige vraag die wetenschappers en filosofen in verwarring heeft gebracht. We kunnen deze inleiding verder uitweiden richting de verschillende filosofische systemen die er zijn bedacht om antwoorden te formuleren. Zouden al die denksystemen door de tijd heen steeds

een beetje dichter bij de waarheid zijn gekomen? Als we goed kijken dan blijkt echter dat sedert er gedachten opgeschreven en bewaard zijn, zodat wij ze kunnen lezen en vergelijken, er maar betrekkelijk weinig wereldbeschouwingen zijn en dat in de tijd, dezelfde typen steeds weer terug keren. De grote vragen waar het steeds weer op neer komt zijn als volgt te formuleren: Wat kan ik weten? Wat moet ik doen? Wat mag ik hopen?

Welnu, op ieder van deze vragen zijn in grote lijnen slechts enkele antwoorden mogelijk. Wat kan ik weten? Kan ik wel iets weten? Dat is de insteek van het Scepticisme. Reikt mijn kennis niet verder dan de verschijnselen, het uiterlijke? Zo denkt het Positivismisme. Ben ik daarbij in mijn weten vooral aangewezen op ervaring, gewaarwording, waarneming? Dat is wat het Empirisme zegt. Van de andere kant benadert het Rationalisme de zaak door te stellen dat het juist het verstand, de rede is die als hoogste kenbron moet worden geëerd. Dit noemen we ook wel het verschil tussen het inductief (vanuit het kleine naar het grote) of deductief (vanuit het grote naar het kleine) denken. Mag ik trouwens wel aannemen dat aan mijn bewustzijn, mijn voorstellingen wel een werkelijkheid buiten mij beantwoordt? Dat vraagt het Realisme zich af. Het Idealisme slaat door in deze vraagstelling door te poneren dat er helemaal geen stoffelijke werkelijkheid is! Alleen de gedachten bestaan. Is er trouwens een hoogste Denker, een God? Is Hij het die alles heeft geschapen? Is Hij daarbij hoog verheven boven de wereld, onkenbaar en ongenaakbaar zoals het Deïsme stelt? Of is Hij één met de wereld, is de wereld, de kosmos zelf God zoals het Pantheïsme denkt? Of is God beide tegelijk, in de materie, maar tegelijk erboven verheven? Zowel immanent als transcendent? Dat is de lijn van het Theïsme. "Ach wat", zegt het Materialisme, "er is helemaal geen hogere macht. Alles laat zich herleiden tot materie en energie".

Zo kunnen we de vragen naar alle kanten uitbreiden en combineren. Toch zijn er steeds maar enkele antwoorden mogelijk. Het zou te ver voeren om al deze gedachten in de tijd uit te werken. Daar is deze inleiding te kort voor. We kiezen hier ook niet de lijn van de filosofie, maar van de wetenschap. Om de hele mikmak op een hoop te gooien en de zaak samen te vatten kunnen we stellen dat er momenteel drie concurrerende denksystemen zijn die hun visie op de werkelijkheid geven. En dat zijn het Christendom (Theïsme), het wetenschappelijk Naturalisme (Materialisme) van het moderne denken en uiteenlopende postmoderne alternatieven (de rest). Waarom?

De wetenschap

Nu is het zo dat de wetenschap zich vanuit de filosofie heeft ontwikkeld. De oudst overgeleverde gedachten hieromtrent zijn die van de Griekse natuurfilosofen. Ze probeerden de werkelijkheid om hen heen in een alomvattend systeem te duiden. Natuurverschijnselen worden door deze denkers niet langer meer toegeschreven aan rechtstreeks ingrijpen van hun goden, maar als effecten van de in de natuur zelf schuilende krachten, al dan niet in samenspel met de goden. Daaruit zijn al die bovenstaande denklijnen ontstaan.

In de vroege Middeleeuwen is bij die filosofische speculaties over de natuur een cruciale component voor de ontwikkeling van de Westerse wetenschap bijgevoegd: het experiment. We gingen onze gedachten toetsen aan de werkelijkheid. Het Christendom heeft hierin een onmisbare rol gespeeld. Christelijke denkers en onderzoekers geloofden dat hun God alles ordelijk geschapen had en dat het hun scheppingsopdracht was om die schepping te doorgronden, te bebouwen en te bewaren. Andere denksystemen en godsdiensten hebben dat vertrouwen niet. Er is dan geen grond om de werkelijkheid doelge-

richt te onderzoeken. Het Christendom is de katalysator geweest tot de ontwikkeling van de wetenschap zoals we die nu kennen. In toenemende mate wordt dat door onderzoekers weer onderschreven. Het is niet de Verlichting geweest, maar het Christendom die de stoot tot ontwikkeling gaf. Sterker nog: de Verlichting is oorspronkelijk een christelijke beweging geweest.

Het Idealisme slaat door in deze vraagstelling door te poneren dat er helemaal geen stoffelijke werkelijkheid is! Alleen de gedachten bestaan.

Door de toenemende kennis van de natuur en het ontdekken van de taal waarin de natuur te beschrijven is (de wiskunde) kwam er vanaf de 17e eeuw een soort euforie over de onderzoekers die hun het zicht op de Schepper van henzelf en hun onderzoeksmaterie deed verliezen. De mens was niet meer onderworpen aan het lot van de grillige natuur, maar kreeg steeds meer vat op die natuur en kon haar krachten tot eigen welzijn gaan manipuleren. De euforie van de macht om de natuur te bedwingen. Toen geleerden eenmaal zover van hun christelijke basis

waren losgeweekt dat ze genoeg hadden aan de door hen beschreven natuurwetten, hadden ze God niet meer nodig. In zekere zin was dit ook een reactie op de Middeleeuwse Scholastiek. Dit was een verstrengeling van wetenschap, filosofie en theologie. Christelijke denkers probeerden geloof en verstand met elkaar te verzoenen door naar godsbewijzen in de natuur te zoeken. Dit ging vaak op zeer spitsvondige wijze. Hoewel ze nog maar weinig wisten, nog maar weinig puzzelstukjes voorhanden hadden, wilden

ze al wel alles verklaren, de hele puzzel volleggen. Vandaar dat er een reactie kwam die stelde dat als God niet nodig is om een verklaring voor iets te zoeken, God ook niet genoemd moest worden. Zo ontstond via het Deïsme het wetenschappelijk Naturalisme. Waarbij het Deïsme stelt dat God op de achtergrond nog mee mocht doen door aan het begin van het ontstaan van alles de wekker van de natuurwetten, later gespecificeerd als wetten van de evolutie, op te draaien en sindsdien rustig door te laten tikken. Het Naturalisme had uiteindelijk God niet meer nodig en zag de (wording van de) natuur als een zelfregulerend proces. Er is dus alleen materie. Vandaar ook Materialisme genoemd. Bij nadere beschouwing lijkt dit een terugkeer naar het magische verleden van het heidendom waaruit wij Europeanen gekomen zijn. Onze voorouders van voor de kerstening geloofden dat het uitsluitend de natuurgoden waren die alles bestuurden. Naturalistische wetenschappers geloven dat het alleen de natuurwetten zijn die alles besturen.

Toch schiet het moderne denken van het Naturalisme tekort. Het heeft geen uiteindelijke verklaring en kan geen antwoorden op de waarom?-vragen geven. Toen dat eenmaal bleek is het Postmoderne denken ontstaan. Deze denklijn geeft het op om de werkelijkheid te verklaren. Als denksystemen maar op dit moment voldoen, is het genoeg. Er wordt onder de postmodernen niet meer gezocht naar een uiteindelijke naturalistische verklaring van alles. Met alle wetenschappelijke vragen gaan ze pragmatisch om; als een model maar werkbaar is, is het voldoende. Naar het uiteindelijke waarheidsgehalte wordt niet meer gezocht.

Dus eerst was er het Christendom, daaruit ontstond het Naturalisme. De reactie daar weer op was het Postmodernisme.

Hoewel postmodernen uiterst kritisch staan tegenover de naturalistische

aanspraken op de werkelijkheid, aanvaarden ze echter wel in grote lijnen de naturalistische evolutionaire visie op het ontstaan der dingen. Hoewel ze dus wel het verhaal van de naturalisten in grote lijnen aanhangen, halen ze bij de voor het Naturalisme onoplosbare problemen de schouders op, of ze vermoeden hier toch krachten van een hogere orde. En hier komen we eindelijk bij het onderwerp van deze inleiding: de stroming van het Intelligent Ontwerp. In het engels: Intelligent Design, of ook wel de Design Movement genaamd. Afgekort ID.

Kort overzicht

We hebben tot nu toe kort beschreven dat het voortgaande wetenschappelijk onderzoek op alle terreinen een enorme en onvermoede complexiteit blootlegt. Dit doet de vragen alleen maar toenemen. Vooral ook nu blijkt dat de wiskunde een achterliggende werkelijkheid is: de taal

waarin vastgelegd is hoe de materie zich dient te gedragen. Wie schreef die taal? Dit blaast de aloude discussie rond het wezen van de geest weer nieuw leven in. Van oudsher hebben denkers zich over dit probleem gebogen, en verschillende filosofische stromingen ontstonden. Het Christendom boog de natuurfilosofie om naar natuurwetenschap. Mer het loslaten van de God van de Bijbel werd dit naturalistische wetenschap, de nu dominante wetenschapsstijl die alleen uitgaat van de natuurwetten en een hogere orde buiten het onderzoek plaatst. Nu gaat dat in zekere zin op voor het hier en nu, maar niet voor het verleden. Oorsprongsvragen overstijgen wetenschappelijk onderzoek. We kunnen modellen over de oorsprong opstellen,

We kunnen de
schepping niet even
overdoen.

maar vervolgens kunnen we die modellen niet testen. We kunnen de schepping niet even overdoen. Overigens is het onzinnig van het Naturalisme om te claimen dat wereldbeschouwing of religie buiten het wetenschappelijk bedrijf kan gehouden worden. Bewijsmateriaal wordt geen bewijs voor iets zolang het niet gezien wordt door de bril van een wereldbeschouwing. De stap van waarneming naar verklaring kan niet zonder veronderstelling. Het is het verhaal, de wereldbeschouwing, het geloof waar je voor staat die de losse puzzelstukjes, de bewijzen, de argumenten in een logische samenhang plaatst. De uitdaging is: in welke ideologische puzzel passen de puzzelstukjes het beste?

ID

Wat is nu de plaats van ID in dit alles en waar staat het eigenlijk voor? Kort gezegd: evolutie alleen is niet genoeg. Er moet wat bij. Waarom? ID is van oorsprong een beweging onder biologen en in toenemende mate ook onder filosofen, (astro)fysici en wiskundigen, die stelt dat de evolutietheorie aantoonbaar tekort schiet om de werkelijkheid te verklaren. Die zit te complex in elkaar om door alleen natuurlijke processen te kunnen zijn ontstaan. Stel je het maar voor dat je lukraak probeert je schoenen over je rug te smijten om ze netjes naast elkaar, precies op het plekje te krijgen waar je wilt. Heel misschien zou je dat lukken na honderdduizend keer gooien. Maar probeer nu eens om je paar schoenen daar te krijgen terwijl onder het gooien de veters worden gestrikt! Dat kan natuurlijk niet. Waarom niet? Het strikken van veters duidt op intelligentie. Meerdere handelingen moeten tegelijkertijd en op elkaar afgestemd uitgevoerd worden. Gestrikte veters zijn een complexe structuur. Een structuur die informatie vraagt voordat ze gemaakt kan worden. Het moet van te voren ontworpen zijn. Eenvoudig toeval kan niets toevoegen. We noemen dat onherleidbaar complex. Het strikken van veters is helemaal niets vergeleken met wat er

allemaal wel niet voor een levende cel geregeld moet worden.

ID'ers hebben natuurlijk ook hun plaats in de

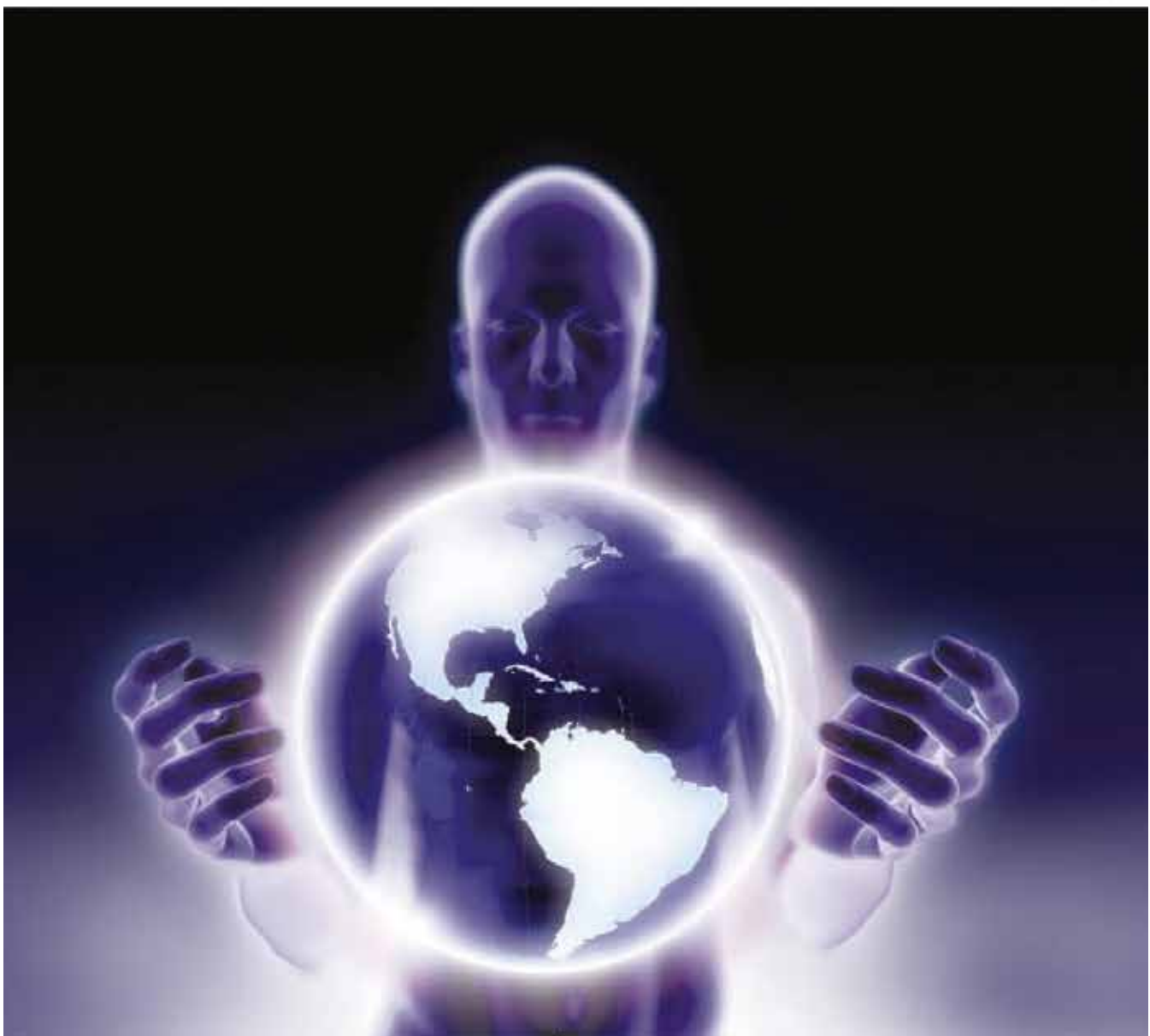
geschiedenis. Waar komen ze vandaan? Zijn het naturalisten? Nee. Naturalisten geloven dat er alleen maar materie is en ID'ers proberen juist aan te tonen dat die verklaringsweg doodloopt. Vanwege hun wetenschappelijk werk traceren ze onherleidbaar complexe structuren in het leven en ze ervaren 'een intelligentie' achter de informatie die ze in levende structuren

opgeslagen zien. Een Ontwerper van alles.

Zijn ID'ers dan christenen? Hoewel elke christen een potentiële ID'er is (natuurlijk zien wij een 'Hogere Intelligentie' achter het zichtbare, alleen niet elke christen is geleerd om dat in academische termen uit te drukken), is ID als beweging toch niet onder het Christendom te scharen. Waarom niet? Veel ID'ers zijn agnostisch over de Intelligentie die ze zien. Het zou de God van de Bijbel kunnen zijn, maar bijvoorbeeld ook de Demiurg van de gnostici, of iets anders. Bovendien heeft de werkwijze van God volgens de ID'ers die zich christen noemen, niets te maken met de manier van werken zoals orthodoxe christenen dat vanouds in de Bijbel lezen. En die lezen het gewoon zoals het er staat. God maakte alles in zes dagen en Adam moest de dieren een naam geven. Door de opstand van Adam kwam er echter strijd, pijn, bloed en dood in de wereld. ID'ers zeggen precies

het omgekeerde: door het evolutionaire proces van strijd, pijn, bloed en dood van de niet aangepaste stond uiteindelijk Adam op. Dus wel een opstand, maar een radicaal andere! Het stempel van Gods 'zeer goed' behelst volgens ID'ers een gruwelijk proces van ellende! ID'ers lezen het scheppingsverhaal als een sprookje, een allegorisch verhaal. Adam wordt dan een overdrachtelijke naam voor ieder mens. En de eerste Adam is dan een mensachtige aap die begint na te denken. Nog confronterender gesteld: als wij die Adam tegen zouden komen, dan zou hij ons als prooi zien en niet als gesprekspartner. Maar hoe zit dat dan met het paradijs en de zondeval? Zijn dat ook sprookjes? En de moederbelofte dan? De moederbelofte betekent dat uit de nakomelingen van Eva Jezus geboren zou worden. Hij zou de schuld vereffenen. Nadrukkelijk wordt Zijn geboorteregister in de Bijbel aangegeven. Met klem worden de profetieën over Zijn komst ons nagelaten. Allemaal om

ons duidelijk te maken dat Hij de Beloofde is en dat Hij als de tweede Adam, de mensen in alles gelijk geworden, uitgenomen de zonde, het werk van de eerste Adam over zou doen. Maar in een evolutionistische context is deze achillespees van het Christendom alleen maar projectie en niet echt gebeurd. Als de scheppingsgeschiedenis niet echt is gebeurd zoals het in de Bijbel staat, waar begint dan wel de echte geschiedenis in de Bijbel en wie gaat dat bepalen? Als dat oordeel afhangt van evolutionistisch denkende archeologen en historici, dan blijf je knippen in de Bijbel. Moest Jezus dan voor een sprookje op aarde komen en die onvoorstelbare prijs betalen? Uiteindelijk knip je dan de Heiland Zelf uit de Bijbel. Profeteren? Puur geluk, of achteraf opgeschreven. Wonderen? Opstanding? Kan natuurlijk niet. Moet je overdrachtelijk lezen. Hemelvaart? Onmogelijk. Trouwens, weten we wel zeker dat Jezus echt geleefd heeft? Enzovoorts. De evolutietheorie speelt bij

elke bijbelkritische 'theoloog' een zeer grote rol! Nee, ID als beweging is niet christelijk te noemen en al helemaal niet bijbelvast. Let op, dat zegt dus niets over afzonderlijke wetenschappers die ontwerp in de natuur zien. Maar de beweging in zijn geheel is per definitie niet christelijk.

Dat willen ID'ers trouwens ook niet. Als ze namelijk aan zouden geven dat hun christen zijn de beweegredenen zou zijn voor hun evolutiekritisch onderzoek, dan zouden ze nergens meer aan de bak komen. Wereldbeschouwing en wetenschapsbeoefening dienen namelijk strikt uit elkaar gehouden te worden. Die claim perst het Naturalisme ieder door de strot. Net alsof het Naturalisme geen ideologie is! En Naturalistische geleerden kunnen dat eisen, want ze zijn 'de baas'.

Geen Naturalisme. Niet christelijk. Volgens bovenstaande indeling van de huidige concurrerende denksystemen blijft dan het Postmodernisme over. Postmodernistisch wil zeggen dat het Naturalisme van het moderne denken tekort schiet. En dat is precies wat ID doet. Maar het wonderlijke is dat ID'ers op een naturalistische wijze naar een niet naturalistisch bewijsbare hogere intelligentie toe willen redeneren.

ID is als filosofie al wel goed uitgewerkt, maar er is nog geen eigen werkmethode. Alleen aantonen dat de evolutietheorie - sinds Darwin ermee op de proppen kwam - nog niets aan verklarende kracht heeft gewonnen, is niet genoeg. Dat weten evolutionisten beter dan wij. Dus wat wordt het onderzoeksprogramma van ID? Wat worden de vragen waar ze zich op gaan richten? Dat wordt best spannend.

En het wordt nog spannender wanneer de echte christenen in deze beweging zich uiteindelijk uit durven spreken voor de (ook historische) waarheid van de Bijbel. Vreemd genoeg zien ze structuren die niet

door de evolutietheorie zijn te verklaren, maar toch hangen ze deze theorie aan. Waarom? Dat komt door de dwang van een andere wetenschap: de geologie. ID'ers accepteren evolutie onder invloed van de onvoorstelbaar lange perioden die de geologie doceert. Ook zien ze voor hun ogen in de rorsen, van beneden naar boven, een opklimming van eenvoudige naar ingewikkelde fossielen (versteende diersoorten). Biologen weten niets van geologie. Toch is dat de wetenschap die de miljoenen jaren afdwingt. Het zou onvoorstelbaar lang duren voordat zand verhardt

tot steen. Steen wat tergend langzaam samengedrukt en omhoog geperst wordt tot gebergte. Waarna het gebergte weer langzaam afslijt tot zand dat weer versteent, dat weer samengeperst en omhoog gedrukt wordt, afslijt, enzovoort. Het zou dan van intellectuele luiheid getuigen om niets met deze wetenschap te doen. Naturalistische geologie dwingt dus geleerden om het verslag van de schepping in de Bijbel niet letterlijk te nemen. De kosmologie laat ik hier buiten beschouwing omdat daar veel gegevens ontbreken en veel interpretatie vereist is. Geologie kun je vastpakken. Geologie is daarom de sleutel. Hoe verklaren wij de aardlagen met fossielen? Als wij geloven dat de Bijbel de hele wereldgeschiedenis, vanaf

gevaarlijkste: Gods Woord wordt niet helemaal serieus genomen. Theologen die in de arm genomen zijn door de ID-beweging zullen nu direct overeind steigeren. Ze zullen aanvoeren, zoals in hun boeken gedaan wordt, dat het 'harde' creationisme slechts een recent verschijnsel is. En let nu eens op hoe subtiel hun argumentatie is! Wat zij zien als het harde creationisme, dat uitgaat van een historische lezing van het scheppingsverslag met zes letterlijke dagen, is volgens hen slechts een reactie op de dwingende dogma's van de evolutietheorie. Vroegere kerkvaders moeten volgens hun zeggen reeds zo pragmatisch en flexibel met deze teksten omgegaan zijn, dat ze er een allegoriserend verhaal van maakten. Maar! Vergeestelijkten

(allegoriseerden) ze deze teksten omdat die teksten ooit zo verzonnen waren zodat zij daar nu bij konden allegoriseren, of namen zij een

historische gebeurtenis (de schepping) als basis voor hun vergeestelijkingen? Dat laatste is een radicaal andere benadering! Een benadering die recht doet aan de Bijbel. En dat betekent dat we de Bijbel letterlijk nemen tenzij de Bijbel duidelijk aangeeft dat zoiets niet de bedoeling is en dat we 'Schrift met Schrift' vergelijken. Ter verklaring van de Bijbel zoeken we dus in eerste instantie in de Bijbel zelf en niet in een naturalistische wetenschapsbeoefening.

Daarom doet het mij pijn dat wat zo'n goede beweging voor het christendom

Het net getekende aspect van ID is het gevaarlijkste: Gods Woord wordt niet helemaal serieus genomen.

de schepping tot aan de herschepping beschrijft, waar zijn in die geschiedenis dan al die aardlagen ontstaan? Daarover wellicht meer in een andere inleiding. Samenvattend kunnen we stellen dat ID onze steun verdient, want elke christen is immers een potentiële ID'er? Maar pas op! Dat betekent niet dat een ID'er automatisch christen is! ID vraagt om wetenschappers die voor de volledige waarheid van de Bijbel staan!

De gevaren

Het net getekende aspect van ID is het

Durft de EO het Creationisme weer als geuzennaam te dragen?

Groetenis,
Jan Rein de Wit Azn.

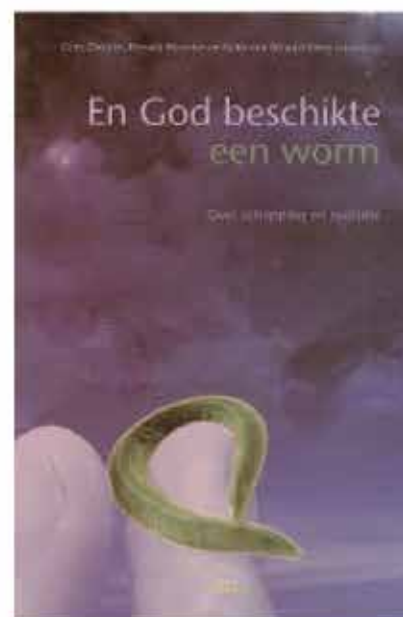
Overigens sta ik open voor kritiek op dit schrijven.

Jan Rein de Wit (37) is getrouwd met Willeke en ze hebben vijf kinderen. Ze wonen vlak bij de vuurtoren van Urk. Hij is voorzitter van Stichting De Oude Wereld (www.oude-wereld.nl), een stichting die zoveel mogelijk christen wetenschappers, autodidacten en denkers bijeen probeert te roepen om een front te vormen tegen de verwoestende werking van de evolutietheorie. Momenteel werkt hij samen met drs. Hans Hoogerduijn aan een boek over de aardgeschiedenis. Tien jaar literatuurstudie en onderzoek is vertaald in dit boek dat inmiddels in een vergevorderd stadium is. De eerste reacties op proefmanuscripten zijn bijzonder lovend. Waarschijnlijk gaat het een grote katalysator worden voor verder onderzoek. Steeds meer gaat blijken dat wij christenen geroepen worden om de werkelijkheid op een adequate wijze te kunnen verklaren. Wij geven in ons boek een verantwoording richting de geologie. Maar er is meer. Wie doet wat? Christen zijn betekent niet alleen geloven, maar vervolgens ook in beweging komen!

Bijgevoegd een literatuurlijst met betrekking tot dit artikel.

1. Andrews, E.H.(red), Concepts in Creationism, 1986, Evangelical Press, Welwyn.
2. Besten, G.J. den, Een nieuw millennium!, 1999, Biblion, Den Haag.
3. Bettex, A., De ontdekking der natuur, 1965, Gaade, Den Haag.
4. Beukel, A. van den, De dingen hebben hun geheim, 1990, Ten Have, Baarn.
5. Beukel, A. van den, Met andere ogen, 1994, Ten Have, Baarn.
6. Blockmans, W.(red), Europa door de eeuwen heen, 1994, Kosmos, Utrecht/Antwerpen.
7. Brederode, D. van, Mijn denken is hartstocht, 2002, Contact, Amsterdam/Antwerpen.

8. Bryson, B., Een kleine geschiedenis van bijna alles, 2004, Atlas, Amsterdam/Antwerpen.
9. Byl, J., God en de kosmos, 2002, De Groot Goudriaan, Kampen.
10. Byl, J., De ultieme uitdaging, 2003, De Groot Goudriaan, Kampen.
11. Conlan, R.(red), De werking van het heelal, 1992, Time-Life Boeken, Amsterdam.
12. Coudert, A., Alchemie, 1984, Ankh-Hermes, Deventer.
13. Dekker, C.(red), Schitterend ongeluk, of sporen van ontwerp?, 2005, Ten Have, Kampen.
14. Dekker, C.(red), En God beschikte een worm, 2006, Ten Have, Kampen.
15. Duncan, D.E., De kalender, 1998, BZZTôH, Den Haag.
16. Fast, J.P., Materie en leven, Centrale uitgeverij, Heerlen.
17. Fischer, E.P., Eureka!, 2002, Schuyt&Co, Haarlem.
18. Fischer, E.P., Einstein, Hawking, Singh&Co, 2004, Fontaine Uitgevers.
19. Gould, S.J., Time's arrow, Time's cycle, 1987, Harvard University Press, Cambridge.
20. Hawking, S., Het heelal, 1997, Bert Bakker, Amsterdam.
21. Herten, S., De universiteit van de duivel, 2002, Houtekiet, Antwerpen.
22. Hill, A.(red), Cambridge encyclopedie van de astronomie, 1978, Unieboek, Bussum.
23. Hulspas, M.&Nienhuys, J.W., Tussen waarheid en waanzin, 1997, Scheffers, Utrecht.
24. Jorink, E., Het boek der natuure, proefschrift ter verkrijging van het doctoraat in de letteren, Rijksuniversiteit Groningen.
25. Junker, R.(cs), Entstehung und geschichte der lebewesen, 1986, Weyel lehrmittelverlag, Gie_en.
26. Keestra, M., Tien Westerse filosofen, 2001, Nieuwezijds, Amsterdam.
27. Kruseman, W.M. cs., Grote denkers, van Hellas tot heden, 1956, Gaade, Delft.
28. Lippincott, K.(red), Het verhaal van de tijd, 1999, Schuyt&Co, Haarlem.
29. Margulis, L., De symbiotische planeet, 1999, Contact, Amsterdam/Antwerpen.
30. Morris, S.C., Hoe het leven de dingen regelt, 2004, Veen Magazines, Diemen.
31. Mortenson, T., The great turning point, 2004, Master Books, Green Forest.
32. Murray, C., Het menselijk genie, 2004, Het Spectrum, Utrecht.
33. Oele, P.C., En daar was licht, 2004, De Groot Goudriaan, Kampen.
34. Paul, M.J.(red), Bijbelcommentaar Genesis-Exodus. Studiebijbel Oude Testament Deel 1, 2004, Centrum voor bijbelonderzoek, Veenendaal.
35. Peursen, C.A. van, Filosofische oriëntatie, 1964, Kok, Kampen.
36. Roth, A., Oorsprong, 2003, Groen, Heerenveen.
37. Schaeffer, F.A., Hoe zouden wij dan leven?, 1977, Callenbach, Nijkerk.
38. Schilthuizen, M., Het mysterie der mysteriën, 2002, Nieuwezijds, Amsterdam.
39. Simpson, G.G., De betekenis van de evolutie, 1962, Het Spectrum, Utrecht.
40. Simpson, G.G., Het wereldbeeld van een evolutionist, 1968, Het Spectrum, Utrecht.
41. Smith, D.G.(red), Cambridge encyclopedie van de aardwetenschappen, 1983, Unieboek, Bussum.
42. Stewart, I., Over sneeuwkristallen en zebrastralen, 2002, Uniepers, Abcoude.
43. Störig, H.J., Geschiedenis van de filosofie, 1959, Het Spectrum, Utrecht.
44. Swanenburg, B.D., De verovering der materie, 1950, de Haan, Utrecht.
45. Tukker, C.A., Bronnen bij de belijdenis, 2000, De Banier, Utrecht.
46. Waterink, J.(red), Cultuurgeschiedenis van het Christendom, 1957, Elsevier, Amsterdam/Brussel.
47. Wetenschappelijke Bibliografie, Natuur&Techniek, Maastricht/Brussel.
48. Wetenschappelijke Bibliotheek, Natuur&Techniek, Maastricht/Brussel.
49. Zimmer, C., Evolutie, 2002, Het Spectrum, Utrecht.
50. Toonder, Maarten, De Tijwisselaar, 1970, De Bezige Bij, Amsterdam. Dit laatste boekje geeft een leuke cartoon van de verhouding tussen wetenschap en (bij)geloof.

zou kunnen zijn, nu juist een gevaar op gaat leveren! De schrijvers constateren zelf in het tweede boek 'En God beschikte een worm', dat geen enkele evolutionist ID'er is geworden, maar dat er wel een toenemend aantal orthodoxe gelovigen is die nu toch wat moderner en ruimer naar de Bijbel zijn gaan kijken. Kuitert is ook zo begonnen! En al die andere bijbelkritische theologen. Wie geeft ons het recht om zo met Gods Woord om te gaan, als de tekst zelf daar geen enkele reden voor geeft? Ik ben bang dat al diegenen die gewichtig disputeren over het begin van Gods Woord dat niet doen omdat de Bijbel hen daartoe dwingt, maar omdat ze zelf het zicht er op zijn kwijt geraakt. Daarom hullen ze Genesis in filosofische mist. Hun fundamentele geloofsvertrouwen, al mag dat nog zo kritisch zijn (!), heeft plaats gemaakt voor de fundamentele twijfel die de duivel influisterde bij Eva.

Overigens wil ik dit inleidende artikel afsluiten met een vergelijking tussen Cees Dekker en Andries Knevel. Waarom? Cees en Andries zijn twee kopstukken die een sleutelpositie in de geestelijke strijd van nu innemen. Want daar hebben wij toch zicht op, dat zich een geestelijke strijd afspeelt achter de coulissen van het zichtbare? Eigenlijk hoort de rol van Willem Ouweneel hier ook besproken te worden, maar hem laat ik nu nog even buiten beschouwing.

Cees Dekker is het boegbeeld van ID in Nederland geworden. Hij heeft inmiddels, met een keur aan medeschrijvers, twee boeken over ID het licht doen zien

in ons land. Daar is veel beroering door ontstaan. Felle discussies in de Tweede Kamer over de scheiding tussen kerk en staat en over het zuiver houden van de wetenschap waren het gevolg. Het leek plotseling wel of heel Den Haag verstand van wetenschap had. Ook columnisten buitelden met bijtend sarcasme over de schrijvers heen. Cees is christen. En voorzover ik kan beoordelen een integer christen. Een broeder van ons. Alleen, Cees gelooft in evolutie en wel op postmodernistische wijze: in grote lijnen hangt hij de naturalistische evolutietheorie aan, maar betwist de claim van het Naturalisme om alles te kunnen verklaren. En dat doet hij gigantisch goed! Waarom gelooft Cees dan toch in evolutie? Ik kan mij dat helemaal voorstellen. Als jonge knaap is hij de academische wereld binnengestapt. Op een leeftijd dat al je ideeën nog in beweging zijn. In al die jaren is hij gekneed en in een malletje gewalst door de evolutionistische catechismus van het Naturalisme. Uiteindelijk bezwijk je in deze strijd en ga je zo denken. Om toch intellectueel je Bijbel hoog te houden, ga je dan maar (naturalistisch) onmogelijke passages allegoriseren. Klinkt onschuldig toch? Door zijn hoogstaand onderzoek is hij er inmiddels in geslaagd om aan te tonen dat evolutie nooit een mechanisme op zal kunnen leveren dat de werkelijkheid verklaart. In de onherleidbaar complexe structuren ziet Cees de hand van de Ontwerper. De hand van zijn God. Laten we bidden dat zijn God hem de ogen gaat openen voor de vruchteloze weg die hij is opgegaan. Ik heb vertrouwen dat het ooit zover komt. Cees heeft zich meerdere malen nadrukkelijk gedistantieerd van het Creationisme. Hij ziet creationisten als broeders van hem, zij het broeders die niet altijd even verstandig opereren. Die handschoen wil ik graag opnemen en Cees ter verantwoording roepen over deze en dergelijke uitspraken. Zie bijvoorbeeld het familieblad Terdege van september vorig jaar.

Verdrietiger kijk ik naar Andries Knevel. De man van de EO. Eind jaren 70 kwam hij bij die televisieorganisatie. Midden in de strijd rond evolutie of schepping. En hij ging tekeer als een furie. Niet direct omdat hij geraakt was door de aantasting van Gods eer, maar door de drang van de kijkcijfers. Hij moest zijn achterban tevreden stellen! Precies zo stelde hij het bij de presentatie van het eerste boek van Cees Dekker in hotel Sofitel in Den Haag. Ik voelde me hopeloos opgelaten toen ik daar zat acht juni vorig jaar rond twee uur 's middags. Ik krijg sterk de indruk dat Andries zijn organisatie handig bij Cees Dekker aanhaakt om de EO ook als intellectueel, jong, modern en dynamisch

te profileren. Ten koste van de boodschap waar de EO voor staat: Gods eer! En ten koste van het Creationisme.

Kunnen we zeggen dat hij al te enthousiast van stapel is gelopen? Hij kan beter weten. Het is een kwestie van kiezen. Vele jaren eerder zijn de boeken van Ouweneel en Rehwinkel in Nederland uitgekomen. Ze waren razend populair. Het waren kopieën van Amerikaans creationistisch werk. Juist in die jaren kwam het Creationisme in Amerika op als reactie op het tot dogma verheven evolutiedenken. Het was een eerste reactie en niet meer te vergelijken met het prima werk wat daar nu vandaan komt. Toen was het wetenschappelijk niveau echter nog erg laag. Het functioneerde meer als een soort geloofsuitspraak. Hier in Nederland werd het echter als topwetenschap gepresenteerd en de gemiddelde christen achtte het evolutieprobleem uit de wereld geholpen. De student die met de werkelijkheid werd geconfronteerd, raakte echter in een hopeloze spagaat. Er klopte niet zoveel van het Creationisme! Andries Knevel leek zich daar echter niet zo in te verdiepen en hij ging vol enthousiasme door met zijn kruistocht tegen de evolutietheorie. Totdat... ook bij de EO door begon te sijpelen dat het niet allemaal koek en ei was wat ze rondbazuinden. En toen werd het stil. Opmerkelijk stil. De agnostische boeken van Arie van den Beukel van begin jaren 90 vormden een welkome aandachtverlegging. Professor van den Beukel betwist in zijn heel leesbare boekjes de trotse aanspraken van het Naturalisme. Maar van den Beukel was ook toen al duidelijk geen creationist.

Inmiddels is de EO om, zij is overtuigd van de grote lijn van de evolutie, haakt aan bij ID en verquist, en dat vind ik het ergste, het Creationisme. De EO, met Andries als vurig aanvoerder, heeft in haar - laten we zeggen - enthousiasme van de jaren 70 en 80 het Creationisme een slechte naam bezorgd. Na een tijd van stilte kraken ze het af. Maar dat is niet eerlijk. Ze doen hun huiswerk niet. Publiekelijk wordt het Creationisme afgekraakt, maar creationisten krijgen geen kans om zich publiekelijk te verantwoorden. Kritiek op het Creationisme richt zich altijd op werk uit de jaren 70 en 80. Is er nog bereidheid om zich te verdiepen in de huidige stand van het Creationisme? Vandaar dat ik stel dat het een kwestie van kiezen is voor de EO. Het lijkt erop dat de EO (en de EH?) momenteel in hetzelfde proces zitten dat nog niet zo heel lang geleden de fundamentele van de (toen nog Gereformeerde) VU aantastte. Zo niet, laat ze dat dan duidelijk aantonen!

Laten we bidden voor inkeer en terugkeer!